

2.4. SHAKESPEARE TİYATROSU

Evrım DOĞAN ADANUR¹

Onu okuyunuz, tekrar ve tekrar: Ve eğer o zaman beğenmezseniz, korkarım ki anlamamışsınızdır.

(John Heminges ve Henry Condell'in Birinci Folyo'ya yazdıkları "Önsöz"den)

Giriş

William Shakespeare Rönesans ya da Erken Modern dönemin en önemli oyun yazarıdır. Kaybolduğu sanılan ya da başkalarıyla ortak yazdıkları dışında otuz sekiz tane oyunu olan Shakespeare, sadece yaşadığı dönemde değil, özellikle on sekizinci yüzyıldan itibaren dünyada akademik çevrelerce en çok ilgilenilen tiyatro yazarı olma özelliğini sürdürmektedir. Shakespeare'in önemi ve etkisi sadece Anglofon ülkeleri ile kısıtlı değildir. Shakespeare eserleri kültürlerarası bir etkiye sahiptir. Bu ilgi sayesinde Shakespeare çalışmaları sürekli evrim geçirmekte ve eserlerine farklı bakış açıları ile yeniden yaklaşılmaktadır.

Shakespeare'in Hayatı

Sadece eserleri değil, Shakespeare'in hayatı da yoğun ilgi gören bir konudur. Shakespeare'e ait olduğu varsayılan eserlerin aslında kendisinin yazmadığı varsayımı geçtiğimiz yıllarda çok rağbet görmüş ve bu konu üzerine sayısız araştırma yapılmış ve çeşitli varsayımlar üretilmiştir. Shakespeare'in oyunlarının asıl yazarının Francis Bacon, Oxford Kontu Edward de Vere ve hatta Kraliçe Elizabeth'in olduğunu öne süren 'komplo' teorileri üretilmiş ve yıllar içinde büyük yankılar uyandırmıştır. "Anti-Stratfordian" (Stratford

¹ Doç. Dr., Fenerbahçe Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, evrimdo@yahoo.com.
ORCID iD: 0000-0003-0230-5038

Sonuç

Ben Jonson, Shakespeare'in ölümünden sonra Birinci Folyo için yazdığı methiyede Shakespeare her ne kadar "az Latince ve daha az Yunanca" bilse de adını Aeschylus, Sophocles ve Euripides gibi büyük Atinalı ve Pacuvius ve Accius gibi önemli Romalı trajedi yazarları ile birlikte anar ve Shakespeare'in "sadece bir çağa değil bütün zamanlara ait [not of an age, but for all time]" olduğunu söyler. Jonson Shakespeare'in dehasını överek göklere çıkarır ama trajedi ve komedi unsurlarını birbirine katmasını özellikler yerer. Yine de ozanın "bağışlanacaktan daha çok methedilecek" özellikleri olduğunu belirtir. Aslında Shakespeare'in Shakespeare olmasındaki en önemli etken tiyatroya kendi dramatik dehasını yansıtmasındadır. Shakespeare'in dramatik türleri çok yönlü ve kategorizasyona yatkın değildir. Belki de bu sebepten dramatik bir deha olarak kabul edilen Shakespeare'in oyunları halen gündemdedir. Farklı dillerde, farklı ortamlarda sürekli ele alınan Shakespeare oyunlarını incelemenin en iyi yolu her bir oyunu yeni bir türmüş gibi okumaktadır.

Kaynaklar

- Aubrey, John. *Brief Lives*. Cilt 2. Ed. Andrew Clark. Oxford: Clarendon, 1898. Basım.
- Barker, Simon. "Introduction". *Shakespeare's Problem Plays*. Ed. Simon Barker. Hampshire: Palgrave Macmillan, 2005. 1-21. Basım.
- Boas, F.S. *Shakespeare and His Predecessors*. Londra: John Murray, 1896. Basım.
- Bradley, A.C. *Shakespearean Tragedy*. 3. Baskı. Ed. John Russell Brown. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Macmillan, 1992. Basım.
- Frye, Northrop. *Anatomy of Criticism: Four Essays*, 15. Baskı. Princeton: Princeton UP, 2000. Basım.
- Greenblatt, Stephen. *Will in the World: How Shakespeare Became Shakespeare*. Londra: Jonathan Cape, 2004. Basım.
- Greene, Robert. *Greenes Groats-worth of witte, bought with a million of Repentance*. Londra: William Wright, 1592. Yeniden Basım The Scolar Press, Menston, İngiltere, 1969. Basım.
- Hyland, Peter. *An Introduction to Shakespeare: The Dramatist in His Context*. Houndmills, Basingstoke, Hampshire: Palgrave, 1996. Basım.
- Jonson, Ben. *Every Man Out of His Humour*. Ed. Helen Ostovich. Manchester: Manchester UP, 2001. Basım.
- Rossiter, A.P. *Angel with Horns and Other Shakespeare Lectures*. Ed. Graham Storey. New York: Theatre Arts Books, 1961. Basım.
- Salinger, Leo. *Shakespeare and the Traditions of Comedy*. Cambridge: Cambridge UP, 1974. Basım.

- Shakespeare, William. [First Folio] *Mr. William Shakespeares Comedies, histories & tragedies, published according to the true originall copies*. Londra: Isaac Jaggard and Edward Blount, 1623. Basım.
- . *III. Richard*. Çev. Özdemir Nutku. İstanbul: İş Bankası Yayınları, 2007. Basım.
- . *Hamlet*. Ed. Harold Jenkins. Londra: Bloomsbury, 1982. Basım.
- . *The Winter's Tale*. Ed. John Pitcher. Londra: Bloomsbury, 2010. Basım.
- Scott-Warren, Jason. "Was Elizabeth I Richard II?: The Authenticity Of Lambarde's 'conversation.'" *The Review of English Studies*, 64.264 (2013):208–30. *JSTOR*, Web. 10 Aralık 2023.
- Shanzer, Ernest. *The Problem Plays of Shakespeare: A Study of Julius Caesar, Measure for Measure and Antony and Cleopatra*. Londra: Routledge & Kegan Paul, 1965. Basım.
- Shapiro, James. *1599: A Year in the Life of William Shakespeare*. Londra: Faber and Faber, 2005. Basım.
- Wells, Stanley. *Shakespeare's Tragedies: A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford UP, 2017. Basım.
- Yüksel, Ayşegül. *William Shakespeare: Yüzyılların Sahne Büyücüsü*, 2. Baskı. İstanbul: Habitus, 2017. Basım